

CULTURA I VALORS ÈTICS.

Estudi del fenomen religiós. 1ª part.

TEXT PER A LLEGIR, COMENTAR I ANALITZAR A LES CLASSES.

PERTANY AL LLIBRE: Les religions explicades als fills, de Roger-Pol Droit, La Campana, Barcelona, 2.000.

(Els capítols en que està dividit no són del llibre original)

---

1. EXPLICAR LA RELIGIÓ.

- Escolta, no et vull pas enganyar. Explicar les religions és impossible. Val més que t'ho digui d'entrada: no ens en sortirem mas!

- Comencem bé! Jo em pensava que podries dir-me qui creu què, explicar-me què pensen les persones que són de les diferents religions.

- Ho provaré. Però ara mateix tu i jo no utilitzem el mot “explicar” en el mateix sentit. “Explicar” pot voler dir “contar”. Per exemple, si et demano: “Explica'm què has fet, avui”, el que faig és senzillament demanar-te que em contis com has passat el dia, què t'ha interessat o avorrit, etc. En aquest cas, la teva “explicació” només és la història del teu dia d'avui, el relat de les coses que t'han passat.

Però aquest mot també pot referir-se a les causes. Per exemple, si em dius: “Explica'm el blau del cel”, això vol dir: “Digue'm per què és blau, el cel, i com és que és així i no d'altra manera”.

- I en el cas de les religions?

- Doncs, mira, em sembla que és possible de “contar-les”. Es pot dir, de manera resumida, què contenen. Però no s'arribarà pas a dir de manera certa “per quines raons” existeixen les religions, a què correspon la seva existència. Això em sembla una part de misteri. Els qui creuen en Déu hi veuran una part del misteri de Déu. Els qui no creuen diran que és una part del misteri dels humans. Els animals no en tenen, de religions! En canvi, els humans, gairebé a tot arreu i en totes les èpoques, se senten fascinats per les coses que els ultrapassen i que no arriben a comprendre realment. Per exemple, el naixement, la mort, el pas del temps, els sol fet d'existir, la bellesa del món, la infinitud del cel, les grans forces de la naturalesa. Doncs bé, les religions han intentat de donar diferents menes de respostes a totes aquestes qüestions, que són més vastes que la nostra intel·ligència.

ACTIVITAT 1.

---Què significa «explicar» segons el que acabes de llegir:

a)

b)

ACTIVITAT 2.

---Quan l'autor diu que no es poden explicar les religions, a quin dels dos sentits anteriors creus que es refereix?

2. LES RELIGIONS O LA RELIGIÓ?

- Quantes religions hi ha?

- Mil i una! Bé, això és un dir, és clar. Però és una expressió que també es podria entendre de diverses maneres. "Mil" vol dir que les religions són molt nombroses, molt diverses. Tu ja ho saps: en tots els països, en totes les civilitzacions, en totes les èpoques, en trobem, de religions. Aquesta gran diversitat s'assembla una mica a la diversitat dels éssers humans.

- Les religions no són pas tan nombroses com els humans! No ens sortiríem pas!

- Tanmateix, com els humans, les religions neixen i moren, a la seva manera. En el curs de la Història n'han desaparegut moltes, de religions. En queden temples, estàtues, i de vegades textos. Però ja no les practica ningú. Les religions de l'Antiguitat, com la dels egipcis, la dels grecs, la dels romans, o la dels gals, són objecte d'estudi pels historiadors. Però al gent del nostre temps ja no comparteix algunes de les seves creences. Ja no hi ha ningú que segueixi les cerimònies d'aquestes religions que han desaparegut.

D'altres religions han perdurat a través dels segles. La majoria de les grans religions que existeixen actualment en tot el món són molt antigues. S'han mantingut des de l'antigor, transmetent-se de generació en generació. De vegades sofreixen transformacions. Han hagut d'adaptar-se a èpoques diferents. Però en conjunt aquestes religions que han perdurat a través del temps s'han mantingut més o menys iguals que al principi. Com si haguessin canviat de pentinat o de barret, però no de cara.

ACTITIVITAT 5.

---Segons el text sempre han existit les mateixes religions? Justifica la teva resposta.

- Encara en neixen, de religions, actualment?

- Sí. En tot cas, hi ha nous moviments religiosos, que es desenvolupen sobretot a l'Àfrica i l'Amèrica llatina. Inicialment, gairebé sempre apareix algú que assegura que Déu li ha fet revelacions. Per exemple, diu que ha tingut visions del futur o que ha rebut de déu fórmules d'oracions. De vegades aquesta persona continua a l'interior d'una religió que ja existia abans. Però sovint, en les societats africanes o llatinoamericanes, aquests profetes es converteixen en fundadors de noves religions. Les seves creences recullen una part de les idees religioses ja existents, però transformant-les més o menys. Alguns dels moviments d'aquesta mena resten molt limitats. D'altres agafen més importància. En tot cas, continua havent-hi una gran capacitat de creació, en aquest camp.

Per això t'he contestat de seguida que n'hi ha "mil", de religions. No he volgut pas donar una xifra, és clar. Només he volgut subratllar l'existència d'un gran nombre i d'una gran diversitat de creences i de cerimònies religioses.

- Tu has dit "mil i una". A què correspon aquest "i una"?

- Ja saps que les religions són molt nombroses, oi? I tanmateix, no sempre dius "les" religions. De vegades també dius "la" religió, com si, en el fons, només n'hi hagués una. D'una banda, són "mil": tenen maneres de veure el món diferents o fins i tot oposades. D'altra banda, es pot pensar que són una sola. Allò que les apropa entre elles és que totes corresponen a una recerca de la humanitat.

- En aquest cas, doncs, l'expressió no vol dir "i una més", sinó "una en conjunt"!

- Això mateix. Vol dir que totes aquestes religions conserven el seu rostre propi, però que tots aquests rostres en conjunt tenen un aire de família. Això no és fàcil d'entendre, d'un sol cop. Per entendre-ho, encara haurem d'avançar una mica més pel nostre camí. Et proposo que deixem de banda aquest "mil i una", per ara. Ja el retrobarem més endavant. Potser llavors el veurem des d'un altre angle.

ACTIVITAT 6.

---Aporta la teva experiència personal. Fes una redacció d'unes 10 línies explicant algun exemple de religió que coneguis actualment de manera directa, per experiència personal, o si no és així, explica alguns exemples de religions actuals que coneguis per informacions diverses. En full apart.

3. EL FET HUMÀ DE LA RELIGIÓ.

- N'hi ha hagut sempre, de religions?

- No hi ha dubte que els homes prehistòrics ja tenien certes formes de religió.

- Jo diria que no creien pas en un déu, perquè no s'han trobat indicis que demostrin que es feien cerimònies...

- No podem estar segurs de en què creien perquè no disposem de cap document. La Història pròpiament dita comença amb l'invent de l'escriptura. La Prehistòria no ens ha deixat enlloc cap frase escrita. Però podem pensar que els dibuixos i els frescos que trobem en algunes coves prehistòriques no són només pintures decoratives i obres d'art. Aquests dibuixos estaven relacionats probablement amb reunions, festes, rituals, cerimònies, potser amb la màgia; en tot cas, amb començaments de religió. I, sobretot, els homes prehistòrics van inventar les tombes. Enterraven els morts. És ben clar que tenien alguna creença sobre el que podia passar després de la mort. Així, doncs, podem pensar que tenien realment certes formes de religió. Però gairebé no sabem res del seu contingut.

ACTIVITAT 7.

---Investiga: utilitzant informació d'altre matèries (socials, per exemple), fes un petit estudi de les pintures rupestres: època cronològica, llocs on s'han localitzat, tècniques que es feien servir per elaborar-les, motius i temes que apareixen representats. En full apart.

- Així, dins del teu miler de religions hi comptes també les dels homes prehistòrics?

- Sí. D'altra banda, no hi ha cap exemple de societat humana on no hi hagi cap mena de religió. Actualment, cada vegada hi ha més persones que tenen les seves conviccions i les seves idees, però que no practiquen. No s'identifiquen amb cap religió existent. Però això no priva que en aquesta societat hi hagi religions. En la societat en què vius, i ha cristians, jueus, musulmans, budistes... Hi ha persones que practiquen religions diferents, i d'altres que no en practiquen cap. Però en el conjunt de la societat hi ha religions.

Torno a dir que en la història humana no hi ha hagut mai cap societat sense una mena o altra de religió. Des que els homes existeixen. Les societats són molt diferents, però sempre hi ha , en cada una, "alguna cosa" que correspon a la religió. Haurem de mirar d'entendre a què correspon, això. Què és aquesta "cosa"? Què fan, els éssers humans, amb les religions? La pregunta no és fàcil...

ACTIVITAT 8.

---Segons el text, ha existit alguna vegada una societat sense religió? Justifica la teva resposta.

INDICACIONS DIDÀCTIQUES.

L'activitat pot anar destinada a 1r o 2n, doncs es treballen nocions molt bàsiques del fenomen de la religió. Es podria dedicar més d'una sessió, ja que es podria dedicar tota una sessió a tornar les activitats avaluades i a revisar-les a l'aula.

COMPETÈNCIES I CONTINGUTS CLAU AFECTATS.

DIMENSIÓ PERSONAL:

- COMPETÈNCIA 1: ACTUAR AMB AUTONOMIA EN LA PRESA DE DECISIONS I SER RESPONSABLE DELS PROPIS ACTES.

CC3. El concepte de llibertat i els seus límits.

CC4. Les lleis i les seves implicacions ètiques i socials.

- COMPETÈNCIA 2: ASSUMIR ACTITUDS ÈTIQUES DERIVADES DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS.

CC7. La Declaració Universal dels Drets Humans de 1948.

CC8. Algunes disposicions legals i institucions per a la defensa dels drets humans i de les llibertats.

CC9. Situacions i contextos de conculcació dels drets humans i les llibertats.

DIMENSIÓ INTERPERSONAL:

- COMPETÈNCIA 5: MOSTRAR ACTITUDS DE RESPECTE ACTIU ENVERS LES ALTRES PERSONES, CULTURES, OPCIONS I CREENCES.

CC21. La dignitat humana i el respecte. Consideració de la igualtat.

CC22. La pluralitat cultural, política, religiosa i altres.

CC23. Diversitat d'identitats. Les diferències i els seus contextos.

CC24. Valors universal i valors compartits. La convivència.

CC25. Àmbits d'actuació de poder i violència. Actituds de tolerància, solidaritat, compromís i les seves manifestacions externes.

DIMENSIÓ SOCIOCULTURAL:

- COMPETÈNCIA 7: COMPRENDRE I VALORAR EL NOSTRE MÓN A PARTIR DE LES ARRELS CULTURALS QUE L'HAN CONFIGURAT.

CC31. La tradició grecoromana, la judeocristiana i la il·lustrada europea entorn de les cosmovisions de: a) el món, b) l'ésser humà, d) la història, d) la divinitat.

CC32. Els principis que es desprenen de les tres cultures. Exemples.

CC33. Els principis i valors que perviuen en els nostres dies. Aportació del budisme i islam. Referència a diferents teories ètiques.